

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 166/05-55

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránya vo veci sťažnosti M. M., bytom Ž., J. M., bytom Ž., a D. F., bytom Ž., zastúpených advokátkou JUDr. J. F., Ž., v ktorej namietajú porušenie ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 145/93, na neverejnom zasadnutí 24. augusta 2005 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 145/93 porušil základné právo M. M., J. M. a D. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 145/93 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. M. M. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. J. M. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. D. F. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Okresný súd Žilina je p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania M. M., J. M. a D. F. v sume 14 587 Sk (slovom štrnásťtisícpäťstoosemdesiat'sedem slovenských korún) na účet ich právnej zástupkyne advokátky JUDr. J. F., Ž. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Sťažnosti M. M., J. M. a D. F. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 166/05-26 z 9. júna 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť M. M., bytom Ž., J. M., bytom Ž., a D. F., bytom Ž. (ďalej spolu aj „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. J. F., Ž., v časti, v ktorej namietajú porušenie ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 145/93.

Vo svojich podaniach sťažovatelia uviedli, že žalobou podanou na okresnom súde v roku 1993 vedenou pod sp. zn. 17 C 145/93 sa spolu so žalobcom v I. rade L. M. (ďalej len „žalobca v I. rade“) domáhajú vyrovnania dedičských podielov k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území V. V predmetnom konaní Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozhodnutím z 19. marca 1999 zrušil rozsudok okresného súdu, ktorým boli vyrovnané dedičské podiely po poručiteľke nebohej J. M., potvrdením spoluvlastníckych podielov pre žalovaných v I. až VI. rade. Od zrušenia rozsudku krajského súdu nebolo v tejto veci nariadené ani jedno pojednávanie. Žalobca v I. rade sa aj v mene sťažovateľov na okresnom súde osobne, ako i písomným podaním adresovaným do rúk predsedu okresného súdu (doručeným 2. novembra 2004) sťažoval na prietahy v konaní, avšak napriek tomu k náprave v predmetnom konaní nedošlo.

Postupom okresného súdu je sťažovateľom znemožnené disponovať s ich spoluvlastníckymi podielmi v nehnuteľnostiach, ktoré sú predmetom vyrovnania dedičských podielov, ktorých hodnota je „značná“. Ústavnú sťažnosť podávajú, pretože od roku 1999 až dosiaľ, t. j. počas doby viac ako 5 rokov, nebol vo veci vykonaný ani jeden úkon.

Sťažovatelia uviedli, že pred podaním ústavnej sťažnosti vyčerpali všetky možné právne prostriedky na odstránenie prietahov v konaní podaním sťažnosti na prietahy doručenej okresnému súde 2. novembra 2004, na ktorú dosiaľ nedostali odpoveď.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že:

„Základné právo M. M., J. M. a D. F. na prerokovanie a rozhodnutie veci bez zbytočných prietahov upravené v článku 48, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na súdnu ochranu upravené v článku 46, ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v konaní pred Okresným súdom v Žiline č. k. 17 C 145/93 bolo porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá Okresnému súde v Žiline, aby vo veci vedenej na Okresnom súde v Žiline pod č. k. 17 C 145/93 konal.

Okresný súd v Žiline je povinný zaplatiť M. M. primerané finančné zadosťučinenie v sume Sk 150.000,- do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Okresný súd v Žiline je povinný zaplatiť J. M. primerané finančné zadosťučinenie v sume 150.000,- do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Okresný súd v Žiline je povinný zaplatiť D. F. primerané finančné zadosťučinenie v sume 150.000,- do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľom v 1) – 3) rade trovy konania vrátane trov právneho zastupovania v sume 29.774,- na účet právnej zástupkyne navrhovateľov v 1) – 3) rade JUDr. J. F., advokátky, so sídlom v Ž. do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

Sťažovatelia požadované primerané finančné zadosťučinenie odôvodnili ich stavom právnej neistoty, ktorá spočíva v tom, že podľa nich nie je zákonným spôsobom poskytovaná ochrana ich právam a okresný súd svojou nečinnosťou „vytvára priestor na protiprávne konanie odporcov (žalovaných, pozn.), na ktorých sú pozemky evidované, ktorí nakladajú s pozemkami a tieto užívajú dôvodiac tým, že po poručiteľke v dedičskom konaní pozemky získal jeden vlastník – ich právny predchodca, pričom za takúto dlhú dobu 5 rokov, odkedy súd nekoná vo veci, sme mohli už pozemky užívať my a ďalšie oprávnené osoby, ktoré sú navrhovateľmi spolu s nami v konaní“.

Podľa názoru sťažovateľov by celkový predpokladaný ročný výnos z výmery pripadajúcej na nich predstavoval 42 000 Sk. Za obdobie 12 rokov súdneho konania, teda od uplatnenia práva na vyrovnanie dedičských podielov až dosiaľ, by mohli sťažovatelia teda získať ekonomický prospech z využívania pozemkov, ktoré sú predmetom vyrovnania, v sume 504 000 Sk, t. j. 168 000 Sk na jedného.

Právna zástupkyňa sťažovateľov ústavnému súdu na základe jeho výzvy listom zo 7. júla 2005 oznámila, že súhlasí s upustením od konania verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Okresný súd podaním sp. zn. Spr 3531/05 zo 4. augusta 2005 prostredníctvom svojho predsedu ústavnému súdu oznámil, že súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci. Vo svojom vyjadrení ďalej uviedol:

„Pokiaľ ide o stanovisko, všetko podstatné je zrejmé zo spisu a prehľadu úkonov. Poukazujem však aj na spoluúčasť účastníkov ako to vyplýva aj zo zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Žiline na č. l. 176, z ktorého vyplýva aj špecifickosť prípadu – skutkovú a právnu zložitosť.

Napokon v podobnej veci už Ústavný súd SR rozhodol. “

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Dňa 2. marca 1993 bol okresnému súdu doručený návrh na začatie konania na rozhodnutie o vyrovnaní dedičských podielov, ktorý bol na základe výzvy okresného súdu (uznesením č. k. 17 C 145/93-4 z 26. augusta 1993) doplnený podaním doručeným 13. septembra 1993. V uvedených podaniach boli ako žalobcovia označení: žalobca v I. rade, sťažovatelia, Ing. M. K., Ž. (ďalej aj „žalobca v V. rade“), H. Š., V. (ďalej aj „žalobkyňa v VI. rade“), A. M., bytom Česká republika (ďalej aj „žalobca v VII. rade“), a E. M., bytom Kanada (ďalej len „žalobca v VIII. rade“, všetci spolu aj „žalobcovia“). Predmetný návrh smeroval proti: E. M., V. (ďalej aj „žalovaná v I. rade“), J. M., bytom M. (ďalej aj „žalovaný v II. rade“), A. K., bytom V. (ďalej aj „žalovaná v III. rade“), B. M., bytom Ž. (ďalej aj „žalovaná v IV. rade“), E. M., bytom Ž. (ďalej aj „žalovaná v V. rade“) a L. M. (ďalej aj „žalovaný v VI. rade“).

Na základe pokynu zákonného sudcu zo 4. marca 1994 okresný súd predvolal žalobcu v I. rade za účelom právneho poučenia k podanému návrhu. Dňa 21. marca 1994 okresný súd poučil žalobcu v I. rade o náležitostiach návrhu na začatie konania, podľa spísanej zápisnice žalobca v I. rade svoj návrh v predmetnej veci zobral späť. Okresný súd

následne uznesením č. k. 17 C 145/93-12 z 21. marca 1994 konanie v predmetnej veci zastavil. Dňa 6. apríla 1994 došlo okresnému súdu odvolanie žalobcov z 5. apríla 1994 proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania.

Okresný súd nechal žalobcov pokynom z 12. apríla 1994 predvolať na výsluch ohľadom upresnenia okruhu označených účastníkov konania v ich podaniach doručených 2. marca 1993 a 13. septembra 1993.

Pojednávanie konané 27. apríla 1994 bolo okresným súdom odročené na 23. máj 1994 za účelom doplnenia návrhu na začatie konania v lehote 7 dní právnu zástupkyňou žalobcov. Dňa 16. mája 1994 právna zástupkyňa žalobcov doručila okresnému súdu doplnenie podaného návrhu.

Uznesením č. k. 17 C 145/93-25 zo 17. mája 1994 okresný súd vylúčil návrh žalobcov v II. až VII. rade na samostatné konanie. Pokynom z toho istého dňa nechal vo veci konajúci sudca vyzvať právnu zástupkyňu žalobcov na predloženie ešte jedného rovnopisu doplneného podania a zároveň nariadil nový termín pojednávania na 23. máj 1994.

Dňa 23. mája 1994 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom právna zástupkyňa predložila okresnému súdu na založenie do spisu plnomocenstvo žalobcu v VIII. rade, ktorým splnomocnil žalobcu v I. rade na jeho zastupovanie v predmetnom konaní, a potvrdenie Okresného súdu Karviná, z ktorého vyplýva, že dedičmi po zomrelom žalovanom v VII. rade sú: M. M. a A. M., obaja bytom K. Pojednávanie bolo následne odročené na 4. júl 1994.

Dňa 4. júla 1994 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom právna zástupkyňa žalobcov okresnému súdu predložila potvrdenie v dedičskej veci po nebohom J. M., v ktorom boli za dedičov po ňom označení žalobcovia v II. až IV. rade. Okresný súd pojednávanie v predmetnej veci odročil s tým, že žalovaní v II., V. a VI. rade budú predvolaní po hrozbou uloženia pokuty.

Na pojednávaní konanom 20. júla 1994 predložila právna zástupkyňa žalovaných podanie z 19. júla 1994, v ktorom sa vyjadrila k návrhu žalobcov. Z dôvodu neúčasti právnej zástupkyne žalobcov bolo pojednávanie v predmetnej veci odročené na 24. august 1994 a okresný súd zároveň z uvedeného dôvodu právnej zástupkyni uložil poriadkovú pokutu. Právna zástupkyňa podaním z 22. júla 1994 ospravedlnila svoju neúčasť na pojednávaní 20. júla 1994 a zároveň požiadala o odpustenie uloženej poriadkovej pokuty.

Žalobkyňa v VI. rade požiadala podaním z 23. augusta 1994 z vážnych rodinných dôvodov o ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní 24. augusta 1994.

Dňa 24. augusta 1994 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo na základe návrhu právnych zástupcov odročené na dobu 1 mesiaca za účelom uzavretia mimosúdnej dohody. Právnej zástupkyni žalobcov bola okresným súdom uložená povinnosť do 7. októbra 1994 oznámiť, či došlo k uzavretiu takejto dohody.

Okresný súd na základe pokynu sudcu zo 4. novembra 1994 vyzval právnu zástupkyňu žalobcov, aby mu oznámila v lehote 5 dní, či došlo k uzavretiu mimosúdnej dohody. Splnenie uvedenej výzvy bolo okresným súdom urgované na základe pokynu zákonného sudcu zo 14. decembra 1994. Dňa 16. decembra 1994 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie právnej zástupkyne žalobcov, v ktorom uviedla, že k mimosúdnej dohode nedošlo.

Vo veci konajúci sudca nechal pokynom zo 4. januára 1995 zistiť spisové značky dedičských konaní po poručiťelke V. K. a po poručiťelovi J. M., pripojiť spis súdu sp. zn. D 41/69 (dedičské konanie po poručiťelke J. M.) a súčasne vyzvať právnu zástupkyňu žalobcov na predloženie identifikácie parciel, ako aj plnomocenstva od právnych nástupcov po žalobcovi v VII. rade v lehote 3 týždňov. Výzva z 5. januára 1995 bola právnej zástupkyni doručená 14. januára 1995.

Vo veci konajúci sudca pokynom z 3. marca 1995 nariadil termín pojednávania na 3. apríl 1995 a nechal naň predvolať účastníkov konania, ako aj ich právnych zástupcov,

pričom právnu zástupkyňu žalobcov vyzval na predloženie dokladov požadovaných vo výzve z 5. januára 1995 najneskôr na pojednávaní. Dňa 23. marca 1995 boli okresnému súdu predložené právnou zástupkyňou žalobcov ním vyžiadané podklady.

Dňa 3. apríla 1995 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo okresným súdom po vypočutí právnych zástupcov účastníkov konania, ako aj prítomných účastníkov konania uznesením odročené na 9. máj 1995.

Dňa 20. apríla 1995 okresný súd vyzval Mestský úrad Ž. a Školský majetok Strednej poľnohospodárskej školy Ž. na vyjadrenie, kto užíva parcely tvoriace predmet súdneho konania, v lehote do 9. mája 1995. Okresnému súdu bolo 8. mája 1995 doručené vyjadrenie Školského majetku Strednej poľnohospodárskej školy Ž.

Dňa 9. mája 1995 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd vykonal dokazovanie výsluchom dovtedy nevypočutých účastníkov konania a následne bolo uznesením odročené na neurčito. Na základe pokynu zákonného sudcu z toho istého dňa okresný súd zaslal opätovne výzvu Mestskému úradu Ž., Štátnemu majetku, š. p., R., ako aj Správe katastra Ž.

Podľa úradného záznamu spísaného vo veci konajúcim sudcom 9. mája 1995 o telefonickom rozhovore s lekárkou ošetrojúcou žalovanú v I. rade by táto vzhľadom na svoj zdravotný stav nebola schopná riadne si hájiť svoje práva a oprávnené záujmy v súdnom konaní.

Dňa 23. mája 1995 došlo okresnému súdu vyjadrenie Mestského úradu v Ž. a 30. mája 1995 vyjadrenie Štátneho majetku, š. p. R. Listom z 13. júna 1995 (doručeným 15. júna 1995) okresný súd vyzval Štátny okresný archív v Ž. na vyhľadanie príslušnej dokumentácie o užívaní parciel, ktoré tvoria predmet súdneho konania, v lehote 10 dní.

Dňa 21. marca 1997 právna zástupkyňa žalobcov požiadala okresný súd o pokračovanie v konaní vzhľadom na značný časový odstup od posledného úkonu okresného súdu.

Dňa 20. júna 1997 okresný súd vydal uznesenie, ktorým zastavil konanie v časti týkajúcej sa nároku žalobcov v I. až VII. rade proti žalovaným v I. až VI. rade na vyrovnanie dedičských podielov po poručiťke J. M. z dôvodu, že dedičstvo po nej bolo prejednané bývalým Štátnym notárstvom v Ž. pod sp. zn. D 41/69. Pokynom z toho istého dňa vo veci konajúci sudca nariadil pojednávanie na 14. august 1997 a zároveň nechal vyzvať Nemocnicu s poliklinikou Ž., psychiatrické oddelenie, aby mu v lehote 5 dní oznámila, či žalovaná v I. rade je spôsobilá zúčastňovať sa súdneho konania, a taktiež požiadat' Okresný úrad Ž., odbor katastrálny, o aktualizáciu pripojených identifikácií parciel v lehote 15 dní.

Dňa 1. júla 1997 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie Nemocnice s poliklinikou Ž., psychiatrického oddelenia, v ktorom mu oznámilo, že žalovanej v I. rade *„je nutné ustanoviť právneho zástupcu pre jednanie pred súdom“*.

Listom z 10. augusta 1997 svoju neúčast' na nariadenom pojednávaní zo zdravotných dôvodov ospravedlnila žalobkyňa v VI. rade. Dňa 14. augusta 1997 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo uznesením okresného súdu odročené na 15. október 1997.

Pokynom z 10. septembra 1997 okresný súd nariadil pojednávanie na 26. september 1997 v mieste bydliska žalovanej v I. rade a nechal naň predvolať právnych zástupcov účastníkov konania, ako aj žalobcu v I. rade. Právna zástupkyňa žalobcov bola okresným súdom upozornená na povinnosť podať správu uloženú jej uznesením na pojednávaní 14. augusta 1997.

Dňa 25. septembra 1997 boli okresnému súdu ako príloha listu žalobcu v I. rade doručené splnomocnenia právnych nástupcov po žalobcovi v VIII. rade na ich zastupovanie žalobcom v I. rade v uvedenom konaní. Okresnému súdu bolo právnou zástupkyňou

žalobcov 11. septembra 1997 doručené oznámenie o adrese žalobcu v VII. rade. Dňa 26. septembra 1997 okresný súd vykonal výsluchy účastníkov vo V.

Pojednávanie uskutočnené 15. októbra 1997 bolo okresným súdom odročené na 15. december 1997 za účelom poskytnutia lehoty účastníkom konania na uzavretie mimosúdnej dohody v predmetnej veci. Následne boli na nariadené pojednávanie na pokyn sudcu z toho istého dňa predvolaní aj neprítomní účastníci konania a právna zástupkyňa žalovaných.

Okresný súd na pojednávaní 15. decembra 1997 vyhlásil uznesenie, ktorým nárok žalobcu v VIII. rade vylúčil na samostatné konanie a následne vo veci vyhlásil rozsudok č. k. 17 C 145/93-143 o potvrdení nadobudnutia dedičských podielov. Právna zástupkyňa žalobcov podaním doručeným 16. decembra 1997 zaslala okresnému súdu vyčíslenie svojich trov konania. Dňa 2. februára 1998 podala právna zástupkyňa žalovaných odvolanie proti rozsudku okresného súdu, ktorého dôvody doplnila podaním doručeným súdu 19. februára 1998.

Vo veci konajúci sudca nechal pokynom z 11. marca 1998 vyznačiť právoplatnosť uznesenia č. k. 17 C 145/96-96 z 20. júna 1997 (dňom 11. júla 1997), ďalej doručiť podané odvolanie právnej zástupkyňi žalobcov a vyzvať právnu zástupkyňu žalovaných na zaplatenie súdneho poplatku za podanie odvolania, ako aj na doloženie ešte jedného rovnopisu odvolania. Súdny poplatok za podané odvolanie bol zaplatený 20. marca 1998 a rovnopis odvolania bol okresnému súdu doručený 19. marca 1998.

Na základe pokynu sudcu z 30. marca 1998 bol spisový materiál v predmetnej veci 7. apríla 1998 predložený na rozhodnutie o odvolaní krajskému súdu.

Dňa 19. marca 1999 krajský súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Spisový materiál bol okresnému súdu vrátený 26. marca 1999. Vo veci konajúci sudca nechal pokynom z 2. septembra 1999 doručiť uznesenie krajského súdu

spolu s uznesením okresného súdu č. k. 17 C 145/93-12 z 21. marca 1994 právnym zástupcom účastníkov konania.

Dňa 7. októbra 1999 okresný súd predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu okresného súdu z 21. marca 1994 o zastavení konania. Krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 2438/99 z 30. júna 2000 zrušil uznesenie okresného súdu o zastavení konania z 21. marca 1994 a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Spis v predmetnej veci bol okresnému súdu doručený 12. júla 2000.

Dňa 12. júla 2000 bol spis pridelený na základe rozvrhu práce sudkyni Mgr. D. W. Vo veci konajúci sudca nechal pokynom z 28. júla 2000 doručiť uznesenie krajského súdu právnym zástupcom účastníkov konania.

Dňa 9. októbra 2000 došlo okresnému súdu odvolanie N. M. (jeden z právnych nástupcov po žalobcovi v VIII. rade) proti rozhodnutiu Štátneho notárstva v Ž. č. k. D 41/69-9 z 10. februára 1969, pričom zároveň splnomocnila na jej zastupovanie v predmetnej veci žalobcu v I. rade.

Žalobca v I. rade bol požiadaný na základe pokynu z 18. októbra 2000, aby sa v najbližší stránkový deň dostavil na okresný súd za účelom upresnenia podania N. M., ktorá ho splnomocnila na zastupovanie v konaní. Dňa 6. novembra 2000 bol so žalobcom v I. rade spísaný na okresnom súde úradný záznam ohľadne vysvetlenia účelu podania odvolania N. M.

Na základe zmeny rozvrhu práce bol spis v predmetnej veci 16. apríla 2003 pridelený na základe rozvrhu práce sudkyni JUDr. A. M.

Dňa 7. júna 2003 bol daný pokyn kancelárii na zistenie, či sa v registri C alebo NcC vedie konanie vo veci návrhu žalobcu v VIII. rade proti žalovanej v I. rade na vyrovnanie dedičských podielov na základe vylúčenia tejto veci na samostatné konanie uznesením z 15. decembra 1997. V spise sa nachádza úradný záznam z 25. júna 2003, v ktorom

pracovníčka súdu zaznamenala, že pri lustrácii zistila, že sa uvedené konanie na okresnom súde nevedie.

Okresný súd na základe pokynu zákonného sudcu z 26. júna 2003 vyzval žalobcu v I. rade, aby mu v lehote 10 dní predložil doklad o úmrtí žalobcu v VIII. rade v zmysle uznesenia zo 4. augusta 1997, ako aj vyjadrenie jeho právneho zástupcu z 26. augusta 1997, pretože tieto doklady neboli dovtedy súdu doručené. Právna zástupkyňa žalobcov podaním z 2. júla 2003 (doručeným 3. júla 2003) predložila do spisu vyžiadané doklady.

Okresnému súde bolo 30. júla 2003 doručené oznámenie právnej zástupkyne žalobcov, že došlo k úmrtiu žalovaného v II. rade.

Listom z 13. augusta 2003 okresný súd požiadal Register obyvateľov Slovenskej republiky v Banskej Bystrici (ďalej len „register obyvateľov“) o zistenie a oznámenie adresy žalovaného v II. rade v lehote 7 dní. Dňa 18. augusta 2003 došlo okresnému súde oznámenie o trvalom pobyte žalobcu v VII. rade.

Dňa 21. augusta 2003 došlo okresnému súde oznámenie registra obyvateľov o trvalom pobyte žalovaného v II. rade, ako aj o jeho úmrtí 12. apríla 1999. Podľa úradného záznamu spísaného 10. septembra 2003 okresný súd telefonicky zistil, že dedičské konanie po zomrelom žalovanom v II. rade sa vedie na Okresnom súde Martin pod sp. zn. D 501/99. Okresný súd v uvedený deň zaslal Okresnému súde Martin výzvu na zaslanie predmetného spisu. Okresný súd Martin 19. septembra 2003 vo svojej reakcii na výzvu okresného súdu uviedol, že predmetný spis bol z dôvodu miestnej príslušnosti postúpený Okresnému súde Žilina.

Podaním zo 14. júna 2004 (doručeným 16. júna 2004) žalobca v I. rade ako zástupca N. M. vzal späť jej odvolanie proti rozhodnutiu Štátneho notárstva v Ž. č. k. D 41/69-9 doručené okresnému súde 9. októbra 2000.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Pokiaľ ide o prvé kritérium „zložitost' veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci. Predmetom posudzovaného konania je návrh na vyrovnanie dedičských podielov podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľov a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín však ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej zložitosti veci, aj keď po skutkovej stránke možno konštatovať, že v danom prípade ide o vec skutkovo zložitú. Na skutkovú zložitost' tejto veci má vplyv najmä vysoký počet účastníkov tohto konania (osem na strane žalobcov

a šesť na strane žalovaných, ktorých počet bol v priebehu konania zvýšený o právnych nástupcov po viacerých zomrelých účastníkoch konania). Okresný súd bol teda nútený za účelom ustálenie okruhu účastníkov konania vyžiadať viaceré dedičské spisy a taktiež zabezpečovať účasť niektorých účastníkov konania na pojednávaniach pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty, ako aj výsluchom v mieste bydliska účastníka konania v dôsledku jeho zlého zdravotného stavu.

B) Pri hodnotení správania sťažovateľov ako účastníkov konania ústavný súd zistil, že sťažovatelia prispeli k predĺženiu konania v predmetnej veci najmä podávaním nekvalifikovaných návrhov, ktorých nedostatky boli následne odstraňované až na základe výziev zo strany okresného súdu, ako aj nerešpektovaním povinností uložených súdom právnej zástupkyňi žalobcov (napr. právna zástupkyňa si splnila povinnosť uloženú jej na pojednávaní 24. augusta 1994 až na základe druhej výzvy zo strany okresného súdu, v dôsledku jej neospravedlnenej neúčasti bolo okresným súdom odročené pojednávanie konané 20. júla 1994, opätovne bola upozornená 10. septembra 1997 okresným súdom na povinnosť podať správu uloženú jej na pojednávaní 14. augusta 1997).

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že k právu účastníka konania na efektívny, rýchly a účelný postup súdu v konaní pristupuje procesná povinnosť účastníka konania prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania včasným reagovaním na pokyny súdu a oznámením potrebných skutočností (§ 101 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedených skutočností vyplýva, že k spomaľovaniu postupu okresného súdu v preskúvanom konaní prispelo aj správanie sťažovateľov a ich právnej zástupkyne, a ústavný súd túto skutočnosť pri svojom rozhodovaní zohľadnil.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd v preskúvanom konaní zistil dlhé obdobia nečinnosti v postupe okresného súdu, ktoré mali výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Prvé

dvadsaťštyrimesačné obdobie nečinnosti okresného súdu trvalo od 15. júna 1995, keď mu bola doručená odpoveď Štátneho okresného archívu v Ž., do 20. júna 1997, keď bolo okresným súdom vydané uznesenie o čiastočnom zastavení konania v predmetnej veci. Okresný súd nevykonával v predmetnej veci žiadne procesné úkony aj v období trvajúcim tridsaťjeden mesiacov, a to od 6. novembra 2000, keď vypočul žalobcu v I. rade, do 7. júna 2003, keď bol daný pokyn zákonného sudcu súdnej kancelárie na zistenie, či sa v registri C alebo NcC vedie konanie vo veci žalobcu v VIII. rade proti žalovanej v I. rade. Okresný súd bol nečinný aj počas ďalšieho osemnásťmesačného obdobia, ktoré trvalo od 19. septembra 2003, keď bola okresnému súdu doručená odpoveď Okresného súdu Martin na jeho výzvu, do 17. marca 2005, keď bola ústavnému súdu doručená sťažnosť sťažovateľov. Nečinnosť okresného súdu vo vyššie označených obdobiach bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočné prietahy v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd prihliadol taktiež na skutočnosť, že okrem uvedených období nečinnosti bolo predmetné konanie poznačené aj nesústreďeným postupom okresného súdu, keď okresný súd v predmetnom konaní napriek existencii rozhodnutia, ktorým zastavil konanie v celom rozsahu (uznesenie č. k. 17 C 145/93-12 z 21. marca 1994), pokračoval vo vykonávaní procesných úkonov v predmetnej veci a v konečnom dôsledku aj vydal meritórne rozhodnutie, ktoré bolo zrušené uznesením krajského súdu sp. zn. 9 Co 241/98 z 19. marca 1999. Uvedené uznesenie o zastavení konania z 21. marca 1994 bolo zrušené uznesením krajského súdu sp. zn. 9 Co 2438/99 z 30. júna 2000 a oprava procesného pochybenia okresného súdu v rámci predmetného konania znamená jeho ďalšie predĺženie.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvá už viac ako dvanásť rokov a štyri mesiace. Z uvedenej doby podstatnú časť (takmer sedemdesiattri mesiacov, teda šesť rokov a jeden mesiac) tvoria obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným prietahom v konaní v dôsledku nečinnosti, ako aj nesústreďenej činnosti okresného súdu.

S ohľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo sťažovateľov bolo porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nesústredeným postupom, ako aj nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

3. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 150 000 Sk pre každého z nich, ktoré odôvodnili ich stavom právnej neistoty, ktorý spočíva v tom, že podľa nich nie je zákonným spôsobom poskytovaná ochrana ich právam a okresný súd svojou nečinnosťou „*vytvára priestor na protiprávne konanie odporcov (žalovaných, pozn.), na ktorých sú pozemky evidované, ktorí nakladajú s pozemkami a tieto užívajú dôvodiac tým, že po poručiteľke v dedičskom konaní pozemky získal jeden vlastník – ich právny predchodca, pričom za takúto dlhú dobu 5 rokov, odkedy súd nekoná vo veci, sme mohli už pozemky užívať my a ďalšie oprávnené osoby, ktoré sú navrhovateľmi spolu s nami v konaní*“.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať každému zo sťažovateľov sumu 60 000 Sk (spolu vo výške 180 000 Sk). Táto suma zohľadňuje celkovú dĺžku predmetného konania s prihliadnutím na predmet konania okresného súdu, dĺžku zbytočných priet'ahov (šesť rokov a jeden mesiac), ako aj nesústredený postup okresného súdu v tomto konaní.

4. Sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadali priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 29 774 Sk, ktoré bližšie špecifikovali ako odmenu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti) pre dvoch sťažovateľov vrátane režijného paušálu ($2 \times 12\,360 \text{ Sk} + 2 \times 150 \text{ Sk} = 25\,020 \text{ Sk}$) a DPH ($25\,020 \text{ Sk} + 4\,754 \text{ Sk} = 29\,774 \text{ Sk}$).

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1, § 11, § 13 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovatelia namietajú, v zásade nie je oceníteľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2005 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 501 Sk (za spoločný úkon vykonávaný pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 20 %, t. j. na 2 001 Sk) a hodnota režijného paušálu 150 Sk.

Ústavný súd právnej zástupkyňi sťažovateľov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2005 (príprava a prevzatie veci a písomné podanie súdu) priznal odmenu vo výške 12 006 Sk ($6 \times 2\,001 \text{ Sk}$) vrátane úhrady režijného paušálu vo výške 300 Sk ($2 \times 150 \text{ Sk}$) a DPH vo výške 2 281 Sk ($19 \% \times 12\,006 \text{ Sk}$), t. j. spolu vo výške

14 587 Sk, a vo zvyšnej časti uplatnenému nároku na priznanie náhrady trov konania v návrhu sťažovateľov nevyhovel.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2005